

vinarske šole v Mariboru. Poslovenil Iv. Belle." V tem delcu, ki je sicer zelo poljudno in priprosto pisano, najdemo na 27. strani o silvanu med drugim sledeče: „Najbolj rodi (silvanec), če se reže po renskem načinu na ločne in čepe." Ta nauk se mi ne zdi povsem primeren, zakaj zapeljal je nekateri ali recimo: večino vinogradnikov v ormoško-ljutomerskih gorica, da smo silvanca preveč oblagali, tako, da je izgubil že po 6. in 7. letih svoj les in rodovitnost. Mesca avgusta leta 1914 si je ogledal pisec teh vrstic okrog 30 vinogradov v ormoško-ljutomerskih gorica, a je našel le v štirih vinogradih bujno rastoči silvanec, povsod drugod je kazala ta vrsta jasno znamenja nazadovanja. Ponekod so morali vinogradniki upravitelji oslabele silvanca svoje vinograde že po 10 do 12 letih obstanke na novo rigolati in zasajati.

Ker silvanec — kakor znano — razmeroma še precej zgodaj zori in ima njegovo vino prav malo kisline, a tem več sladkobe, zato je silvančevino vino kaj primereno za mešanje z bolj kislim šiponom. Škoda bi torej bilo, silvanca v ormoško-ljutomerskih gorica opustiti, kakor so to nekateri vinogradniki vsled slabih izkušenj s to vrsto že storili. Obdržimo še torej in nadalje silvanca v ormoško-ljutomerskih gorica, a zapomnimo si, — to naglašam izrecno — kar piše R. Goethe na strani 35 svoje knjige „Weinbau und Kellerwirtschaft (Vinarstvo in kletarstvo): Silvanec zelo rad rodi ter da mlo in prijetno vino, na šparone pa se naj ta trtna vrsta ne reže, ker te rezi ne prenese." Ta nauk izkušenega strokovnjaka je važen in naj se ne prezre.

Anton Kosi, Središče.

Kdor hoče postati premožen...

Vsak pameten gospodar je dolžan skušnje drugih posnemati. Le tako bo naše gospodarstvo napredovalo. Po izjavi deželnega kulturnega sveta češkega v Pragi je eden prvih prešičerejev na Češkem Jožef Batik, najemnik dvora v Nitrebi, pošta Ouzice. Ta mož ima v Avstriji najlepše pitališče za 1800 prešičev in plemenski svinjak, ki ima res izredno lepe živali. Sam opisuje, kako je prišel do teh izrednih uspehov. Naše gospodinjice bo prešičereja odličnega moža gotovo zanimala. On piše:

„Pri meni se vsak prešič na dan zredi za 300—400 gramov, nekateri 500—700 gramov na dan. Porabim le 100 gramov beljakovin za prešiča na dan, torej niti polovico tega, kar zahteva znani prof. Lehmann za vsakega prešiča. Gotovo imajo na Nemškem manj plemenite živali, ki so veliko zunaj na prostem, da morejo toliko beljakovin porabiti. Uspeh seveda ne odgovarja dragi krmilnik. Taka hrana je za nas potratna. Se doječe svinje dobijo pri meni le 100 gramov beljakovin na dan.

Glavna krma je pri nas vedno pesa in sicer izboljšana krmilna pesa — primus, ki ima 8 do 9 odst. in včasih tudi do 12 odstotkov sladkorja v sebi. Pesa mora vsak kmet sejati, kolikor največ more in sicer pesa, ki ima dosti sladkorja v sebi, ker le taka je dobra za rejo in pitanje. Jaz in moj sin sva storila — kar je bilo mogoče. Ko sva spoznala, da pesne vrste, ki se navadno prodajajo, prešičem niso dale dobre krme, sva jo skušala izboljšati. Uspeh naju je prav iznenadil. Sin je spisal knjigo o obdelovanju pese in o najboljšem krmiljenju z njo. Zdaj imamo lastno izvrst-

pot, kakor izgubljeni sin, ki je v svoji veliki revščini in bedi zopet našel pot do svojega dobrotljivega očetca.

Nikakor pa ne smemo misliti, da je vsak že za to grešnik, če ga Bog obišče s trpljenjem; kajti tudi v tem oziru nas sveta vera uči tolažljive resnice.

Bog pošlje trpljenje tudi pravičnim, da jih skuša in poveča zasluženje za nebesa. Bog se hoče prepričati, ali mu bodo pravični tudi v trpljenju in nesreči ostali zvesti in stanovitni. Pravični morajo v stiskah in nadlogah pokazati, ali njihova pobožnost res prihaja iz čiste ljubezni do Boga.

Vojaki! Poglejte si pobožnega Joba. Bil je pravičen, kakor ga ni bilo na zemlji. Bog mu pošlje veliko skušnjo: vzame mu vse — otroke, bogastvo in nazadnje še telesno zdravje. Hudobni duh je bil prepričan, da Job v teh vročih nesrečah ne bo ostal zvest Gospodu. Vendar Job ni preklinjal Boga, temveč se je popolnoma udal v voljo božjo in s tem pokazal, da je Boga bolj ljubil, kakor vse drugo na svetu. Obtem pa si je z voljnimi prenašanjem od Boga mu naloženih križev in težav tudi povečal zasluženje za nebesa.

Ravno isto opazujemo v posebni meri na Mariji. Z največjo popolnostjo in svetostjo je vedno služila le Bogu. Pa Bog ji je pošiljal kljub temu trpljenje za trpljenjem. Sedem mesev žalosti in bridkosti je prebodo Marijino sveto srce; zato jo sv. Cerkev v litanijah z vso pravico nazivlje Kraljico mučencev. Kes Marija je šla „po mnogih nadlogah v božje kraljestvo" (Dj. ap. 14, 21) in si je ravno s trpljenjem zaslužila najvišjo čast in slavo med svetniki v nebesih.

Krščanski vojaki! Tudi vi ste dozdej zvesto služili Bogu; pa Bog vam je kljub temu naložil težko breme vojnih križev in težav. Naj vas pri tem tolaži

ne vrsto — primus — ki z njo zalagava skoro vso Češko. (Ta pesa je podobna valjasti ekendorfski. In kdor bi jo želel naročiti, naj kar piše na zgornji naslov.) Boljše pese gotovo ni mogoče dobiti. Brez primusa bi v prešičereji ne napredoval veliko.

Moje krmiljenje prešičev dokazuje, kako neumno je trdilo, da prešič uživa preveč človeške hrane, in da je nevaren prehrani ljudstva. Mojih krmil ne bi jedel prav nobeden človek, ko bi imel še tako hudo lakoto.

Izmed vseh živali porabi najboljšo prešič pesa, ki ima veliko vode v sebi. Za dobro rast potrebujejo prešiči tudi suhih, mineralnih (rudinskih) in organskih snovi. Te snovi se jim morajo dati v suhi krmil. To je potrebno za prebavljanje in za zdravje. V ta namen rabim z najboljšim uspehom lucerno. Po leti krmim vedno pokošeno lucerno, navadno drobno zrezano, kakor zdaj pesa. Po zimi pa krmim posušeno lucerno. Seveda bi prešiči ne uživali kar take detelje. Dobil sem torej iz Hamburga poseben mlin. Lucerno prav dobro posušim in na tem mlinu v moko izmeljem. Zana prejem prav vso lucerno mlel, ker so se mi dosedaj izkušnje izvrstno obnesle. Ravno do tega prepričanja so prišli Amerikanci, ki zelo rabijo to zmleto lucerno. Strokovnjaki pravijo, da ima ta zmleto nemška detelja več redilnih snovi v sebi, kakor otrobi. Lucerna je torej kraljica vseh krmilnih rastlin, pesa pa kraljica gomoljev. Če se ti kraljici skupaj prav rabita, bodo prešiči lepi, kmet pa trden. — Lucerna ne daje le suhe organske snovi, ampak tudi apno, rudnine in dušik. Lucerna nima sladkorja, tega ima pesa v izobilju; posušena lucerna nima soka, tega ima zopet pesa. Tako se ti dve rastlini najboljšo izpopolnjujeta.

Če se to dobro porabi, se mora iz malega posestva prav veliko prešičev prerediti.

Se nekaj posebno poudarja g. Batik. Za zdravje prešičev je neobhodno potrebno toplo ležišče, torej obilo stelje. Prešiči lažje pogrešijo dobro krmo, kakor dobro ležišče. Marsikdo ima hrome in bolne prešiče. Vzrok je navadno slaba stelja.

Sicer se bo pa izplačalo, prešiče rediti, ker zelo že primanjkuje masti.

To so dobički!

Mnogi dandanes zavidajo kmeta, ker lahko svoje pridelke malo boljše proda kot pred 5. ali 10. leti. Kmet bi dandanes ne smel imeti malo boljše stališča in bi se moral mučiti samo z dolgovi, obrestmi, davki itd.

Ako pogledamo računsko zaključke velikih tovarn, bank itd., vidi se, da izkazujejo ti zavodi in ta podjetja naravnost ogromne dobičke. Tako n. pr. izkazuje Bergmannova tovarna usnja v Novem Bičevu na Češkem za leto 1916 čistega dobička 600 tisoč K, t. j. 40 odstotkov na delniško glavnico. To podjetje je dolga leta pred vojsko izkazovalo v svojih računih izgubo in ni razdeljevalo nikake dividende. Za časa vojske se je naenkrat uvrstilo med podjetja, ki so si iz vojskineh razmer nakovala na tisoče in tisoče zlatnikov. Od čistega dobička po 600.000 K je tovarna 473.000 K porabila za kritje prejšnjih izgub, poleg tega pa je še razdelila med svoje delničarje čistih 127.587 K. Letni račun za leto 1915 je še zanimivejši. Tovarna je dosegla celo 1.255.407 K čistega dobička, tako, da se je glavnica, ki je po-

ložena v podjetje (1% milijona K) obrestovala celo po 85 %. To je dobiček, ki nekaj pomeni, a nam tudi pove, zakaj je usnja tako draga. Kedaj pa se je v kmetijstvu kaka stvar, kak pridelek tako izjemno izplačal? Poslanec Simon je v nemškem državnem zboru nedavno povdarjal, da so se v Nemčiji cene obnavljanja dvignile do 400% že v prvih mesecih vojske in radi neprimerno visokih cen za vojaške čevlje se je ljudstvu (splošnosti) preveč odvzelo in podražilo ljudske potrebščine. Neka tovarna usnja v Monakovem je v letu 1915 dosegla dobiček pol drugega milijona, dočim je prejšnje leto znašal dobiček „samo" 191.000 mark. Dividenda se je povzdignila od 4 na 30%. Tovarna v Strassburgu pa je povišala svoj dobiček kljub visokim odpisom od 1.200.000 mark na osem milijonov mark. Usnjarna v Norimberku pa je pri svoji obratni glavnici 400.000 mark zaslužila v letu 1915 celo 430.000 mark, to je: 110% čistega dobička! Mi nimamo pri rokah računskih zaključkov velikih avstrijskih in ogrskih tovarn, a dobiček Bergmannove tovarne nam je dokaz, da so vsi veliki, večinoma židovski bogataši v vojskinem času na račun ljudstva in splošnosti s podražanjem usnja, podplatov in čevljev nagromadili velikanske dobičke.

Dobički pa niso izredno veliki samo pri usnjarski stroki, ampak tudi druge tovarne, ki proizvajajo druge ljudske potrebščine, izkazujejo naravnost ogromne preostanke. Zadnje dni so poročali časniki naslednje: Ogromen dobiček je napravila v minulem letu delniška družba Fr. Odcolek, parni mlin in tvornica kruha v Visočanih blizu Prage. Pri delniški glavnici pol drugega milijona kron je dosegla ta družba 871.285 K čistega dobička, kar znaša 53,75 odstotkov. In ta dobiček je napravila pri najpo- trebnem živilu širokih slojev, pri kruhu. — Tvornica za čokolado v Kraljevih Vinogradih pri Pragi A. Marschner je „zaslužila" v letu 1915 čistih 369.038 K (v letu 1914 pa „samo" 139.779 K). Upravni svet je sklenil, da bo razdelil 13% dividendo, t. j. 26 K na akcijo. V prejšnjem letu je znašala dividenda 6,5%, t. j. 13 K. — Švindska tovarna ruma in likerjev izkazuje po poročilih iz Pešte pri glavnici 1.200.000 K skupaj 2.289.000 K čistega dobička, t. j. 190%. — Velika ogrska čevljarska tovarna „Turul" v Temešvaru, delniška družba, je napravila leta 1915 1,562.546 K čistega dobička. Iz tega se bo izplačala 15% dividenda, javne in tihe rezerve se bodo dobro podprle, 590.939 K se prenese na novi račun. Ob enem je sklenil občni zbor, da zviša akcijski kapital za 1.000.000 K na ta način, da se vzame iz posebnega rezervnega fonda 750.000 K in razdeli delničarjem brezplačno 3750 delnic in sicer tako, da odpade na vsake štiri stare delnice po ena nova. Ker ima delnica 200 K stalne in 400 K spreminjajoče vrednosti, pomenjajo 4 podarjene delnice 1600 K darila ali 800% posebno dividendo. Vojna nese! — Na občnem zboru zapadnočeškega rudniškega društva so sklenili, da razdele od čistega dobička v znesku 3.474.100 K 13% dividendo (lani 11%), 290.059 K se prenese na novi račun. — Delniška družba avstrijske petrolejne industrije je delala leta 1915 tako sijajne kupčije, da bo izplačala 50% dividendo (leta 1914 samo 10%).

V očigled takim dobičkom v teh težkih časih bi bilo pač popolnoma na mestu, da bi se ganila naša finančna oblast, predno bo prepozno. Kje je davek na vojne dobičke? Široki sloji naroda nosijo možato in z obžalovanjem vredno požrtvovalnostjo sile in nad-

krat sem prosil Gospoda pomoči. Bog mi pomagal ni poslal, pa jaz ostanem kljub temu zvest svojemu Bogu in netožim, če mi je naklonil tudi smrt. Na svidenje tukaj na zemlji ali pa v nebesih!"

Vojaki! Kakor ta vaš tovariš, tako se tudi vi udajte popolnoma v voljo nebeskega Očeta. Če ti je Bog določil tudi smrt, sprejmi jo udano iz njegovih rok, rekoč: „Jezus, tebi živim; Jezus, tebi umrjem; Jezus, tvoj sem živ in mrtev. Naj se zgodi v vsem volja Gospodova!"

Slovenski vojaki! V nešteti bojih že ste junško zrlj smrti v obraz in niste se ustrašili najhujšega ognja! Zadenite tudi križe, ki vam jih pošilja ali dopušča Gospod, junško na svoje rame in nosite jih možato, kakor nekaj svetih mučeničnikov. Mučence so trpinčili na najzgodovrstnejše načine. Razpenjali so jih na natezavnice, da so se udje ločili od udov, pekli so jih na razbeljenih raznjah, kakor sv. Lovrenca; bičali so jih z železnimi verigami, trgali so jim meso z živega telesa, žgali jih z razbeljenim železom, polivali jih s smolo, pvezali v slamo in potem sežgali, da so kot žive baklje razsvetljevali nočno temo, pribijali jih na križe, kuhali jih v razbeljenem olju, in počenjali vse druge grozovitosti ž njimi. Pa vse te muke so mučeničniki prenašali možato in junško ter brez vsega godrnjanja. Prepevaje sv. pesmi so šli v smrt in so bili veseli, da so smeli trpeti za Jezusa.

Kakor mučenci Kristusovi, tako storite tudi vi, krščanski junaki! Sprejmite iz bežij rok udano vsakovrstne križe in bridkosti ter jih prenašajte ootpe- živivo in možato brez mrmranja, brez godrnjanja in brez preklinjanja. Z udanostjo in trpljenjem zaostite za svoje grehe, s potrpežljivostjo v križih in težavah si nabirajte in množite dan za dnevom zasluženje za nebesa ter si spletajte nevenljivi venec nebeske slave.

Prof. A. Jerovšek.